NAUČNÁ STEZKA - PO STOPÁCH STŘEDOVĚKÉ VESNICE HOL

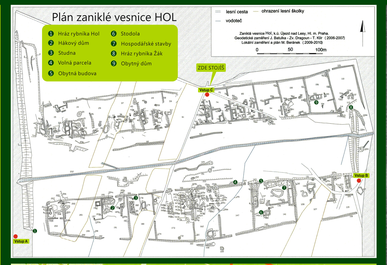
Vítejte! Stojíte na severním okraji zaniklé vesnice Hol. Teprve nejnovější archeologický výzkum této jedinečné lokality vnesl světlo do dřívějšího bádání a pořádek do víru historických názvů Hol, Žák, Lhota nebo Fidrholec. Pro podrobné informace se připojte na web stezky přes QR kód, nebo na **http://hol.ujezdskystrom.info/c** Vlastivědná literatura uvádí pro oblast Klánovického lesa až čtyři zaniklé vesnice. Jednotliví autoři se liší v počtu uváděných vesnic, v jejich poloze a časovém zařazení. Jednotlivé lokality jsou přitom vzájemně zaměňovány.

Zájem o zaniklou vesnici „Žák" i její okolí započal díky Dr. Justinu Václavu Práškovi, který vesnici „Žák" v roce 1875 představil ve svém díle o okrese Brandýs nad Labem. Koncem 19. století se o Žáku jen velmi krátce zmínil ještě František Kneidel, který jako první spojil její zánik s dobou třicetileté války. V roce 1909 Augustin Sedláček doplnil dějiny mikroregionu o historii dvou vesnic. Prvou je vesnice Lhota nad Úvalem, kterou ztotožňuje s vesnicí Fidrholec (Vidrholec), druhou je vesnice Hole, později známá jako Hol.

V roce 1923 se dostalo „Žáku" nového velkého souhrnného historického zpracování, a to opět z pera J. V. Práška. O rok později Václav Válek zmínil na území lesa Vidrholce pouze dvě zaniklé osady, konkrétně Lhotu a „Žák". To však záhy opět upravuje J. V. Prášek, který znal na území lesa již čtyři zaniklé osady. Poslední předválečný záznam pochází od Jaroslava Laušmana z r. 1927, jenž mezi jemu známými dvanácti zaniklými vesnicemi v regionu zmiňuje pouze Slavětice a „Žák". Krátce po II. světové válce vesnice Hol, Lhota a Slavětice zmínil ve svém díle, věnovaném místním názvům, Antonín Profous. Nejznámější soupis zaniklých vesnic od Františka Roubíka z r. 1959 zná zase pouze „Žák" a Lhotu, kterou však zdvojuje tím, že přidává vesnici Fidrholec.

Archeologický zájem o Klánovický les probudil až Bořivoj Nechvátal v roce 1962 a lokalitu doporučil - mimo jiné díky výbornému stavu dochování reliktů - k budoucímu studiu. V roce 1969 se dostává historickému zpracování i činnosti lupičů v lese Vidrholci. Lupiči se měli soustředit na okrádání cestujících na zemské stezce, která lesem procházela. Jejich proslulost byla taková, že se dostali až do českých lidových pohádek jako Petrovští a zvířátka.

Dr. Justin Václav Prášek

Na základě prameny nepodložené zprávy J. V. Práška, která uvádí „Žák" v souvislosti s jirenským panstvím ještě v r. 1615, bylo druhotně usuzováno, že obyvatelé Žáku přispěli již roku 1563 na odlití menšího zvonu v kostele sv. Petra a Pavla v Jirnech. Avšak popisy ani na jednom ze zvonů tuto domněnku nepotvrzují.

V Berní rule z roku 1654 náleží k panství v Jirnech pouze vesnice Zeleneč. Oblast dnešního Klánovického lesa je připojena k obci Koloděje, jež připadla pod Lichtenštejnské panství v Uhříněvsi. Ani jeden z majetkových zápisů vesnici Žák nezná.

Poprvé se tedy jméno „Žák" spolehlivě objevuje až ve spojitosti s rybníkem, který se v lese nacházel. Jméno rybníka „Žák" po jeho zániku přešlo do pomístního názvu, a nakonec se přeneslo i na pozůstatky zaniklé vesnice, ležící na jeho původním dně. Bohužel toto lidové povědomí o vesnici „Žák" později ovlivnilo i samotné historické bádání.

HOL - VSTUP C

Jméno Žák se v současnosti vyskytuje pouze v názvu lesního oddělení č. 25, zvaného „V žáku", na jehož ploše se právě nachází pozůstatky zaniklé vesnice.

Díky archeologickému výzkumu z r. 2011 opět víme, že pozůstatky zaniklého osídlení, zvané „Žák" nebo „V žáku", jsou ve skutečnosti zbytky staveb historické vesnice Hol.

Můžete se nyní přenést do 14. století a podle schematické mapky navštívit zaniklou vesnici Hol. Na třech vstupních tabulích získáte základní informace a na devíti stanovištích se dozvíte, jaký prvek právě na tom konkrétním místě archeologové objevili.

Naučná stezka Po stopách středověké vesnice HOL vznikla za spolupráce spolku Újezdský STROM a státního podniku Lesy České republiky, s.p. v Programu 2020. Odborným konzultantem projektu je Mgr. Michal Beránek.

PROGRAM 2020 LESY ČR
PEFC
www.lesycr.cz